BÖLÜM

34

Gastrointestinal Aciller

İrfan GÖKÇEK[1]

1. Gastrointestinal Sistem Genel Özellikleri

Besin maddelerinin vücuda alınması, gerekli organlara ulaştırılması, bölünerek yapı taşlarına ayrılması, tüm hücrelere ulaşması, kana karışması ve atık ürünlerinin dışarı atılması olayına sindirim denir. Sindirim sistemi, ağızdan başlayan, anüste sona eren, yer yer daralmalar ve genişlemeler gösteren, yaklaşık dokuz metre uzunluğunda bir kanal olup ağız, farenks, özofagus, mide, ince ve kalın bağırsaktan oluşur. Karaciğer, safrakesesi ve pankreas ise bu sisteme bağlı işlev gören yardımcı organlardır. Sindirim sistemi organlarında gelişen patolojik durumlar ve fonksiyon bozuklukları, sindirim faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesini engelleyerek sisteme ait birçok hastalığın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu hastalıklar, sindirim sistemi hastalıkları ya da gastrointestinal sistem hastalıkları olarak tarif edilir (1).

Gastrointestinal sistemde sindirim ağızda başlar. Alınan besinler; sindirimde görevli enzimlerle ilk defa ağızda muamele edildikten sonra özefagus aracılığı ile mideye aktarılır. Besinler midede HCl, pepsin gibi asit ve enzimlerle hem kimyasal yönden hem de mekanik açıdan sindirilir. Daha sonra ise mide içeriği duodenuma aktarılarak, karaciğerde üretilip safra kesesinde depolanan ve sindirim işleminin başlaması ile beraber safra yolları ve koledok kanalı aracılığı ile duodenuma dökülen safra ile muamele edilir. Ayrıca yine sindirimin başlaması ile tetiklenen nöroendokrin bir mekanizma ile pankreastan sindirim enzimleri salgılanarak duoedenuma dökülür. Safra, pankreastan salgılanan enzimler ve mideden salgılanan enzim ve asitlerle muamele görmüş olan yiyecek ve içecekler kimus haline dönüşüp incebarsak boyunca iletilirler. Bu ilerleyişleri boyunca incebarsakta besin maddeleri, vitamin ve elektrolit emilimi olur. Daha sonra bu içerik önce çekuma sonrasında da kalınbarsak yani kolona aktarılır. İçerikteki suyun ve elektrolitlerin asıl emilimi kolonda meydana gelir. Kolonda da içerik ilerletilip su ve elektrolitlerin emilimi gerçekleştikten sonra geri kalan içeriğe gaita adı verilir. Gaita bir süre daha sigmoid kolon ve rektumda bekletilip içeriğindeki su iyice azaltıldıktan sonra anüsten dışarı atılır (2,3).

Tüm bu sindirim işlemleri esnasında ise gastrointestinal sistem hücrelerinden, protein yönünden zengin yaklaşık 6 litre kadar sıvı gastrointestinal sistem lümenine sekrete edilir. Tüm sindirim işlemi boyunca bu sıvı, alınan gıda maddelerinin sindirimi için gerekli ortamın oluşturulmasında görev yaptıktan sonra yine gastrointestinal sistem

[1] Uzman Doktor, Kayseri Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi, irfangokcek@yahoo.com

Kaynaklar

1. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Acil Sağlık Hizmetleri, *Sindirim Ve Meabolik Aciller723H00057 2011,*(http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Sindirim%20Ve%20Metabolik%20Aciller.pdf adresinden 02.01.2020 tarihinde ulaşılmıştır)
2. Guyton, A.C. (2010). *Textbook of medical phsyology/Arthur C. Guyton, John E. Hall.-10th ed.*(10). Philadelphia, Pensnslyvania: W.B. Saunders Company
3. Değerli, Ü. (2005). *Cerrahi Gastroenteroloji.* (7) İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri
4. Tintinalli, J. E. (2016*). Tintinalli's Emergency Medicine A Comprehensive Study Guide.* (8) NY: McGraw Hill Education
5. Marx, J.A. (2014). *Rosen's Emergency Medicine-Concepts and Clinical Practice.* (8) Philadelphia: Elsevier Saunders
6. https://www.drugs.com/pregnancy/metoclopramide.html (Erişim tarihi: 01.03.2020)
7. https://www.drugs.com/pregnancy/ondansetron.html (Erişim tarihi: 01.03.2020)
8. Yasavul, Ü. (2004). *Hacettepe İç Hastalıkları Kitabı.* (2) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları
9. Mehmet Ali Aslaner. (28 Haziran 2019). Özofagus Acilleri. İnternet Sitesi: *Acilci.Net*. Bağlantı: https://www.acilci.net/ozofagus-acilleri/. (Erişim Tarihi: 10.02.2020)